

N:o 141.

Af herr **H. Hedlund**, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående aflöningsstat för telegrafverket.

I Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående ny stat för telegrafverket har icke någon som helst aflöningsförbättring blifvit beredd åt den stora arbetspersonal, som under benämning lokaltelefonister är anställd i verkets tjänst.

Dessa lokaltelefonister uppgå för närvarande till ett antal af omkring 750 stycken samt intaga, på grund af sjelfva arbetets beskaffenhet och betingelserna för dess utförande, en undantagsställning mot öfrig personal inom verket. De erhålla icke fast anställning, utan komma endast i åtnjutande af månadsarfvoden, samt afskedas i regel vid de större stationerna efter 5 års tjänst.

Den begynnelseaflöning, som tillkommer en lokaltelefonist efter slutad utbildning, utgöres af i Stockholm och Göteborg 40 kronor i månaden, samt å öfriga stationer 35 kronor, och visar nedanstående tabell den arfvodesstat, som för närvarande tillämpas på grund af telegrafstyrelsens skrifvelse den 30 mars 1900.

Månadsarfvoden.

	För lokaltelefonister.			
	35 kronor.	40 kronor.	45 kronor.	50 kronor.
I. Stockholm.....	—	6 mån.	6 mån.	derefter
Göteborg.....	—	6 mån.	12 mån.	derefter
II. Gefle, Helsingborg, Malmö, Norrköping, Sundsvall.....	6 mån.	6 mån.	12 mån.	derefter
III. Eskilstuna, Falun, Halmstad, Hernösand, Jönköping, Luleå, Upsala, Örebro, Östersund, Borås.....	6 mån.	6 mån.	derefter	—
IV. Öfriga stationer.....	12 mån.	12 mån.	derefter	—

Dessutom kunna telefonisterna vid de största stationerna, der det mest jägtande arbetet förekommer, göra sig berättigade till smärre belöningar i form af flitpenningar, ersättning för öfvertidsarbete m. m. Att denna ersättning för öfvertidsarbete är obetydlig, särskildt för den lägsta arfvodesklassen, framgår emellertid af telegrafstyrelsens utlåtande *, enär densamma vid Stockholms station för sistlidne september månad blott utgjorde i medeltal kronor 1: 68 för denna klass.

Det är gifvet, att vexlingar i lefnadsomkostnader å de olika platserna skola på ett ytterst känsligt sätt göra sig gällande vid så minimala aflöningsbelopp, och därför torde vara fullt berättigadt, att, såsom nu sker, hänsyn tages till stationsorten, liksom äfven att aflöningen efter viss tjenstetid höjes enligt bestämda grunder. Men sjelfva begynnelseaflöningen är alldeles för låg, särskildt i betraktande af att eleven måste vidkännas uppoffringar för sin utbildning, samt att hennes sålunda förvärfvade yrkesskicklighet i allmänhet icke är grundläggande för stadigvarande framtida utkomst.

Enligt nedanstående uppgift äro för närvarande lokaltelefonisterna på följande sätt fördelade inom de olika aflöningsgraderna:

235	med	månadsarfvode	af	50	kronor.
222	"	"	"	45	"
155	"	"	"	40	"
139	"	"	"	35	"

Såsom jämförelse torde förtjena omnämnas, att under ett tidigare skede af rikstelefonens verksamhet, eller år 1889, då delvis telegrafister användes såsom lokaltelefonister, tillämpades följande arfvodesstat:

1	med	månadsarfvode	af	70	kronor.
1	"	"	"	65	"
2	"	"	"	60	"
2	"	"	"	55	"
41	"	"	"	50	"
21	"	"	"	40	"
6	"	"	"	30	"

Sålunda hafva, i olikhet mot hvad på andra arbetsfält egt rum, aflöningsförmånerna ingalunda ökats, oaktadt stegrade lefnadsomkostnader och större kraf på personalens expeditionsförmåga, under det telefonverket utvecklats till en synnerligen vinstgifvande affär. Visserligen har telegrafstyrelsen i sitt nu afgifna utlåtande förklarat tjenstgöringstiden ej vara betydande, men i ett annat sammanhang har samma styrelse på det krafti-

* Se 1902 års statsverksprop., del. III, sid 69.

gaste vitsordat, att denna telefontjänst är så svår och pröfvande, att det blifver omöjligt för den dermed sysselsatta personalen att kunna, i likhet med andra statens tjenare, dermed fortsätta till uppnådd pensionsålder.*

Men om lokaltelefonistens ekonomiska existens är bekymmersam redan under helsans dagar, så framträda dock de svårigheter, som otryggheten i hennes ställning föranleda, ännu skarpare vid inträffadt sjukdomsfall. Äfven om hennes sjukdom orsakats af öfveranstängning under arbetet, är hon dock i saknad af något som helst understöd från telegrafverket, och för den ledighet hon åtnjuter, måste hon sjelf ersätta sin vikarie.

Telegrafstyrelsen har visserligen beträffande arbetarne vid verkets linier och förråd erhållit tillstånd att utbetala sjukhjälp, men för den extra personalen i öfrigt finnes icke någon sådan förmån. De e.o. telegrafisterna hafva därför sjelfva bildat en sjukhjelpskassa, från hvilken de åtnjuta understöd vid inträffad sjukdom, mot erläggande af en årsafgift af 8 kronor. Gifvet är, att inrättandet af en sådan sjukhjelpskassa skulle åt lokaltelefonisterna bereda en önskvärd förmån, men dessa senares aflöning är i allmänhet alltför knapp för att kunna medgifva de härför erforderliga inbetalningarna.

Uti post- och telegrafkomiténs betänkande af den 31 oktober 1901, hvilket ligger till grund för den kongl. propositionen, finnes reservationsvis uttalad den mening, att grundaflöningen för lokaltelefonister bör i regel ej utgå med lägre belopp än 50 kronor pr månad. Den ökning i utgiftsstaten, som under nuvarande förhållanden härför vore erforderlig, skulle enligt ofvan anförda arfvodesfördelning utgöra:

för 222 lokaltelefonister	5 kronor	i månaden.
” 155	” 10	” ” ”
” 139	” 15	” ” ”

eller summa pr år kronor 56,940.

Då antalet telefonapparater för närvarande uppgår till cirka 57,500, skulle alltså telefonverkets driftkostnader ökas med icke fullt 1 krona för hvarje apparat, i händelse personalen erhöle denna aflöning.

Då emellertid en sådan betydlig förbättring i grundaflöningen skulle kunna väcka berättigade anspråk på förhöjning inom öfriga arfvodesklasser, torde försigtigheten bjuda att blott söka ernå en mindre sådan förbättring i de lägst aflönade telefonisternas bekymmersamma existensvilkor. Äfven den minsta aflöningsförhöjning är gagnelig, särskildt om dermed förenas sjukhjälp.

Beträffande denna senare, torde densamma antingen kunna ordnas så,

* Se Telegrafkomiténs betänkande, del. II, sid. 166.

att telegrafstyrelsen i ömmande fall utbetalar sådan sjukhjälp, eller ock på det sätt, att staten genom bidrag intill hälften af de erforderliga årsavgifterna söker medverka till inrättandet af en sjukhjelpskassa för lokaltelefonisterna. Enligt ofvan angifna siffra för e. o. telegrafisternas sjukhjelpskassa, skulle på så sätt staten för hvarje lokaltelefonist betala till en sådan kassa 4 kronor per år eller tillsammans för 750 lokaltelefonister 3,000 kronor, under det att delegarna sjelfva vidkändes den andra hälften af årsavgiften.

Beträffande grundaflöningens höjning för den lägsta arfvodesklassen med 5 kronor i månaden eller från 40 till 45 kronor i Stockholm och Göteborg, samt från 35 till 40 kronor å öfriga stationer, så kan icke den årliga kostnadsökningen härför med noggrannhet beräknas af annan än kongl. telegrafstyrelsen. Med ledning af ofvanstående tabeller öfver antal och fördelning af nuvarande personal i arfvodesklasser, torde man dock kunna anse, att denna ökning ej öfverstiger 18,000 kronor, äfven om de minsta stationer medräknas. Då emellertid åtskilliga af dessa sistnämnda stationer i landsorten ej kräfva så sträng tienstgöring, samt lefnadsomkostnaderna å dessa platser ofta äro lägre än i de större samhällena, så torde telegrafstyrelsen i hvarje fall böra pröfva, för hvilka bland dessa smärre stationer en sådan förhöjning skall utgå.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen må — för åstadkommande af förbättring i aflöningen åt de lokaltelefonister inom lägsta arfvodesklassen, hvilka hafva fullständig tienstgöring, samt för beredande i vissa fall af sjukhjälp eller inrättande af sjukhjelpskassa för statens samtliga lokaltelefonister — höja det i telegrafverkets utgiftsstat för år 1903 uppförda förslagsanslag för »arfvoden till extra ordinarie tienstmän, vikariatsersättning, m. m. för stationerna», med 21,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1902.

Henrik Hedlund.

I motionen instämma:

Joh. Nydal.

Elof Biesert.

K. G. Karlsson.